

„... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.”

/Kölcsey Ferenc/

Helyi tanterv

Magyar nyelv és irodalom

9-12. évfolyam

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak kitüntetett szerepe van: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

A középfokú képzés (9–12. évfolyam) nevelési-oktatási cél- és feladatrendszer:

- Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.

- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és jelentésárnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.
- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfaj történeti, irodalomelméleti, irodalomtörténeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése. Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan

esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondjaikat.

- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai: szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

9-10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekváтан kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és szövegalkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük.
- A képzésnek ebben a szakaszában rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, - elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása a cél, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a középiskolában tehát kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

9. évfolyam óraszámok: 1 óra / hét – 31 óra / év

Részletes követelmények – magyar nyelvtan 9. évfolyam

Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óra-szám
I. Kommunikáció	Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	<p>A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói</p> <p>A személyközi kommunikáció</p> <p>A nem nyelvi jelek</p> <p>A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói</p> <p>A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre.</p> <p>Médiaműfajok</p> <p>A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv</p>	<p>A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése</p> <p>A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása</p> <p>A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése</p> <p>Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása</p> <p>Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben</p> <p>Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése</p>	11
II. A nyelvi rendszer	A nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	<p>A nyelv mint jelrendszer</p> <p>A nyelvi szintek</p> <p>A magyar nyelv hangrendszere</p> <p>Hangkapcsolódási szabályszerűségek</p> <p>A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)</p> <p>A magyar nyelv szófaji rendszere:</p>	<p>A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása.</p> <p>A nyelvi elemzőkészség fejlesztése.</p> <p>Nyomatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása.</p> <p>Kreatív nyelvi fejlesztés</p>	18

		<p>alapszófajok, mondatszók és viszonyszók</p> <p>A szó szerkezetek (szintagmák)</p> <p>A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai</p> <p>Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők</p> <p>Az összetett mondat</p> <p>Az alárendelő összetett mondatok</p> <p>A mellérendelő összetett mondatok</p> <p>A többszörösen összetett mondatok</p>		
--	--	---	--	--

9. évfolyam óraszámok: 3 óra / hét – 93 óra / év

Részletes követelmények – Magyar irodalom 9. évfolyam				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	Az irodalom és hatása	Karinthy Frigyes: A cirkusz	Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése	4
	Szerzők, művek párbeszéde	Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei	
	Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes- történetek (részletek)	Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az	
	Műnemi-műfaji rendszer			

			irodalmi kommunikációban	
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	<p>Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Irodalom és mozgókép:</p> <p>A görög mitológia</p> <p>Egyéb teremtésmítosz</p>	<p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>	<p>A mítoszok kulturális jelentőségének megértése</p> <p>Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben</p> <p>Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék</p> <p>Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése</p> <p>Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban</p> <p>A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy</p> <p>Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok</p>	8

			<p>A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése</p> <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.</p>	
<p>III. A görög irodalom</p>	<p>Az epika születése</p> <p>A görög líra, az időmértékes verselés</p> <p>A görög dráma Színház- és drámatörténet:</p>	<p>Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>Alkaiosz: Az állam hajója Alkaiosz: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>Szophoklész: Antigoné</p>	<p>A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése</p> <p>Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése</p> <p>Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése</p>	<p>11</p>

			Különbféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.	
VI. A római irodalom	A polgárháborúk kora Augustus kora	Catullus: Gyűlölködés és szeretek Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások Pygmalion	A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; Irodalmi műfajok, versformák megismerése; A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);	4
V. A Biblia mint kulturális kód	Az Ószövetség a) Történeti könyvek	Mózes első könyvéből részletek: Teremtéstörténet József	A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése	12

	<p>b) Tanító könyvek</p> <p>Újszövetség</p> <p>a) Az „örömhír” Máté evangéliuma:</p> <p>b) Lukács evangéliuma</p>	<p>Mózes második könyvéből részletek:</p> <p>Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása</p> <p>Az irgalmas szamaritánus A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>	<p>Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához</p> <p>Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban</p> <p>A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban</p> <p>A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma</p>	
<p>VI. A középkor irodalma</p>	<p>Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika:</p> <p>b) Líra</p> <p>Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika</p>	<p>Szent Ágoston: Vallomások (részlet)</p> <p>Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról</p> <p>Ómagyar Mária-siralom</p> <p>Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p>	<p>Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése</p> <p>A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében</p> <p>Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása</p>	<p>11</p>

	<p>b) Líra</p> <p>Dante Alighieri: Isteni színjáték</p> <p>A középkor világi irodalma</p> <p>vágánsköltészet</p>	<p>Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>Pokol (részlet)</p> <p>Carmina Burana (részlet)</p> <p>François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>	<p>A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata</p>	
<p>VII. A reneszánsz irodalma</p>	<p>A humanista irodalom</p> <p>a) Líra</p> <p>Portré: Janus Pannonius</p> <p>b) Epika</p> <p>A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése</p> <p>a) Bibliafordítások</p> <p>b) Zsoltárfordítások</p> <p>c) Heltai Gáspár:</p> <p>A reformáció világi irodalma</p>	<p>Petrarca: Pó, földi kérgem</p> <p>Pannónia dicsérete</p> <p>Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p> <p>Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)</p> <p>Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár</p> <p>Száz fabula (részletek)</p>	<p>Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése</p> <p>A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében</p> <p>A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata</p> <p>A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése</p>	<p>18</p>

	<p>a) Históriai énekek</p> <p>b) Széphistóriák</p> <p>Líra a reformáció korában</p> <p>a) Portré: Balassi Bálint</p> <p>b) William Shakespeare</p> <p>Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</p>	<p>Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)</p> <p>Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)</p> <p>Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)</p> <p>Egy katonaének</p> <p>Borivóknak való</p> <p>Adj már csendességet...</p> <p>Hogy Júliára találá</p> <p>LXXV. szonett</p> <p>William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi</p>	<p>Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása</p> <p>Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban</p> <p>A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése</p>	
VIII. A barokk és a rokokó irodalma	<p>Epika</p> <p>a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás</p> <p>b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</p>	<p>Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p>	<p>A szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,</p>	7

	c) Levél	Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)	A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése
	d) Tudományos élet	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)	
	A kuruc kor lírája: művek, műfajok	Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet) Rákóczi-nóta Őszi harmat után	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK – 9. évfolyam

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe

MEMORITEREK – 9. évfolyam

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)

10. évfolyam óraszámok: 1 óra / hét – 31 óra / év

Részletes követelmények – Magyar nyelvtan 10. évfolyam

Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
I. A szöveg	A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	<p>A szöveg fogalma, jellemzői</p> <p>A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői</p> <p>A szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek</p> <p>A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje</p> <p>Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás</p> <p>A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák</p> <p>Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos</p> <p>Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás</p> <p>A magánélet színtereinek</p>	<p>A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése</p> <p>A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A szövegelemző képességek fejlesztése</p> <p>A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése</p> <p>A helyesírási készség fejlesztése</p>	13

		szövegtípusai: levél, köszöntő stb. Az esszé	Helyesírási szótárak használatának tudatosítása	
II. Stilisztika	Stílusrétegek, stílushatás, stílus eszközök, szóképek, alakzatok	A stílus fogalma és hírértéke A stílus kifejező ereje Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus) A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat) Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/ érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/ összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/) Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás)		12

		köznyelvi és irodalmi szövegekben		
--	--	-----------------------------------	--	--

10. évfolyam óraszámok: 3 óra / hét – 93 óra / év

Részletes követelmények - 10. évfolyam magyar irodalom

Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
I. A felvilágosodás irodalma	A) Az európai felvilágosodás	Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek) Voltaire: Candide (részletek)	Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése	29
	Epika			
	Színház- és drámatörténet A francia klasszicista dráma	Molière: A fősvény vagy Tartuffe		
	Irodalom és színház	Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)		
	Líra	Robert Burns: John Anderson Falusi randevú	A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével	
	B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)		
	Epika			

		<p>hagyományok (részletek)</p> <p>Parainesis (részletek)</p> <p>Színház és dráma</p> <p>Katona József: Bánk bán</p>		
X. A romantika irodalma	<p>Az angolszász romantika</p> <p>A francia romantika</p> <p>A német romantika</p> <p>Az orosz romantika</p> <p>A lengyel romantika</p>	<p>George Byron egy szabadon választott művéből részlet</p> <p>Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)</p> <p>Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság</p> <p>Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)</p> <p>Heinrich Heine: Loreley</p> <p>Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)</p> <p>Adam Mickiewicz: A lengyel anyához</p>	<p>Az európai irodalom nagy korstílusá időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése</p> <p>A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként</p>	9

<p>XI. A magyar romantika irodalma</p>	<p>A) Életművek a magyar romantika irodalmából</p> <p>a) Vörösmarty Mihály</p> <p>Líra</p> <p>Drámai költemény</p> <p>b) Petőfi Sándor</p> <p>Líra</p> <p>Epika</p>	<p>Szózat</p> <p>Gondolatok a könyvtárban</p> <p>A merengőhöz</p> <p>Az emberek</p> <p>Előszó</p> <p>A vén cigány</p> <p>Csongor és Tünde</p> <p>A négyökrös szekér</p> <p>A bánat? egy nagy oceán</p> <p>A természet vadvirága</p> <p>Fa leszek, ha...</p> <p>Reszket a bokor, mert...</p> <p>Minek nevezzelek?</p> <p>Egy gondolat bánt engemet</p> <p>A puszta, télen vagy Kis-Kunság</p> <p>A XIX. század költői</p> <p>Fekete-piros dal</p> <p>A helység kalapácsa (részlet)</p> <p>Az apostol (részlet)</p>	<p>A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése</p> <p>Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban</p> <p>A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése</p> <p>Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése</p> <p>A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű</p>	<p>26</p>
---	---	---	--	------------------

			tanulmányozásán keresztül	
	c) Jókai Mór		A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése	
	Elbeszélések	A tengerszem tündére	A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése	
	Regények	A huszti beteglátogatók Az arany ember	Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal	
	B) Tudományos élet a romantika korában	Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)		

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK – 10. évfolyam

Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK – 10. évfolyam

Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...
Petőfi Sándor: Fa lesznek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyamon kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képesé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

A retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek

legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.

Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondat szerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.

Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.

Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvmlékeinket.

Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.

Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és irodalomtörténeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.

Cél, hogy a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.

11. évfolyam óraszámok: 1 óra / hét – 31 óra / év

Részletes követelmények – magyar nyelvtan 11. évfolyam

Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
I. Retorika	A beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai A befolyásolás módszerei	Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése A hatásos előadásmód eszközeinek elsajátítása Érvelési gyakorlatok során a kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása	11
II. Pragmatika	A megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés A beszéd mint cselekvés A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során A társalgás udvariassági formái A beszédaktus Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése	7
III. Általános nyelvi ismeretek	A nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek a nyelv és gondolkodás viszonya	A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése A nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban	7

		<p>nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p>		
IV. Szótárhasználat	A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták	<p>A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása:</p> <p>értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár</p>	Tájékozódás és ismeretbővítés	2

11. évfolyam óraszámok: 3 óra / hét – 93 óra / év

Részletes követelmények – magyar irodalom 11. évfolyam				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
I. A klasszikus modernség irodalma	A nyugat-európai irodalom	Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése	38
	Színház- és drámatörténet	Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)		
	Az orosz irodalom	Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban	
	Színház- és drámatörténet	Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése	
	A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz Paul Verlaine: Őszi chanson Költészettan Arthur Rimbaud A magánhangzók szonettje	A hagyományhoz való viszony értelmezése	
	Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában			

	<p>Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</p> <p>Arany János</p> <p>Epika</p> <p>Balladák</p> <p>Líra</p> <p>Mikszáth Kálmán</p> <p>II. Színház- és drámatörténet</p>	<p>Toldi estéje</p> <p>Ágnes asszony V. László Vörös Rébék</p> <p>Fiamnak Letésem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig</p> <p>Az a fekete folt</p> <p>Bede Anna tartozása A bágyi csoda Beszterce ostroma</p> <p>Madách Imre: Az ember tragédiája</p>	<p>Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykörösi évek, Őszikék)</p> <p>Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása</p> <p>A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában</p> <p>Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban</p> <p>A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése</p> <p>A különc szerepének tanulmányozása</p> <p>Erkölcsei kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben</p> <p>☐ A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása</p> <p>Az ember tragédiájának történelemfilozófiai</p>	
--	---	---	--	--

	<p>III. Szemelvények a XIX. század második felének és a századforduló magyar irodalmából</p> <p>Tompa Mihály</p> <p>Gárdonyi Géza</p> <p>Vajda János</p>	<p>A gólyához</p> <p>A madár, fiaihoz</p> <p>Az én falum (részletek)</p> <p>A láthatatlan ember (részlet)</p> <p>Húsz év múlva</p>	<p>dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)</p>	
<p>A magyar irodalom a XX. században</p>	<p>Életművek a XX. század magyar irodalmából</p> <p>Herczeg Ferenc</p> <p>Színház- és drámatörténet</p> <p>Ady Endre</p> <p>Babits Mihály</p>	<p>Az élet kapuja</p> <p>Fekete szüret a Badacsonyon</p> <p>Bizánc</p> <p>Góg és Magóg fia vagyok én...</p> <p>Héja-nász az avaron</p> <p>Harc a Nagyúrral</p> <p>Új vizeken járok</p> <p>Az ős Kaján</p> <p>A Sion-hegy alatt</p> <p>Az Úr érkezése</p> <p>Kocsi-út az éjszakában</p> <p>Emlékezés egy nyár-éjszakára</p> <p>Őrizem a szemed</p> <p>In Horatium</p> <p>A lírikus epilógja</p> <p>Esti kérdés</p> <p>Jobb és bal</p> <p>Mint különös hírmondó...</p> <p>Ősz és tavasz közt</p> <p>Jónás könyve; Jónás imája</p>		

	<p>Kosztolányi Dezső</p>	<p>A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal Őszi reggeli Halotti beszéd Hajnali részegség</p> <p>Édes Anna</p> <p>Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad meggrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól</p>		
	<p>Móricz Zsigmond</p>	<p>Tragédia Úri muri</p>		
	<p>Wass Albert</p>	<p>Adjátok vissza a hegyeimet! Üzenet haza</p>		
	<p>Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói</p>			
	<p>Juhász Gyula</p>	<p>Tiszai csönd Anna örök</p>		
	<p>Tóth Árpád</p>	<p>Esti sugárkoszorú Lélektől lélekig Isten oltó-kése</p>		
	<p>Karinthy Frigyes</p>	<p>Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel</p>		

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK – 11. évfolyam

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

12. évfolyam óraszámok: 1 óra / hét – 31 óra / év

Részletes követelmények – magyar nyelvtan 12. évfolyam

Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
<p>I. Nyelvtörténet</p>	<p>A nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvmlékek</p>	<p>A magyar nyelv rokonságának megismerése</p> <p>Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban</p> <p>Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése</p> <p>Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata</p> <p>A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása</p> <p>A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvmlékek</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos</p>	<p>A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése</p> <p>Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével</p>	<p align="center">6</p>

		<p>nyelvmemlékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom)</p> <p>A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása</p>		
II. A nyelv rétegződése	A nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl	<p>A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése</p> <p>A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése</p> <p>A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata</p> <p>A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése</p>	A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása	8
III. Felkészülés az érettségire	Rendszerező ismétlés	A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése	<p>A rendszerező képesség fejlesztése</p> <p>Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása</p>	10

12. évfolyam óraszámok: 3 óra / hét – 93 óra / év

Részletes követelmények – magyar irodalom 12. évfolyam				
Témakörök	Altémák	Tartalmi követelmények	Tanulási eredmények – fejlesztési célok	Óraszám
I. A modernizmus irodalma	Avantgárd mozgalmak		Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása	18
	Guillaume Apollinaire:	A megsebzett galamb és a szökőkút		
	Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok;		Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.	
	Kassák Lajos	A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése	
	A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai		Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben	
	Thomas Stearns Eliot:	A háromkirályok utazása (részlet)		
	A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai			
	Franz Kafka	Az átváltozás A per (részletek)		
	Thomas Mann	Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló		
	Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései			
Irodalom és színház	Bertolt Brecht: Koldusopera			
Irodalom és film				

	Samuel Barclay Beckett	Godot- ra várva vagy		
	Friedrich Dürrenmatt	A fizikusok vagy A nagy Romulus		
	A posztmodern világirodalom	Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)		
	Gabriel García Márquez	Száz év magány (részletek)		
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	Életmű a XX. század magyar irodalmából II.		Az életmű főbb sajátosságainak megismerése	41
	József Attila	Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...)	József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása	
	Portrék a XX. század magyar irodalmából			
	Örkény István	Egyperces novellák (részletek)	Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés,	
	Szabó Magda	Az ajtó	világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg	
	Kányádi Sándor	Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén	Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának,	

Metszetek a XX. század magyar irodalmából	Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út	kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
Krúdy Gyula	Feltámadás Makucskán	
Szabó Dezső	Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)	
Weöres Sándor		
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	Semmiért Egészen Mozart hallgatása közben	Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
Szabó Lőrinc	Járkálj csak, halálraítélt! Hetedik ecloga Erőltetett menet Razglednicák	
Radnóti Miklós		
Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	Nagycsütörtök Arany és kék szavakkal	Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban
Dsida Jenő	Halotti beszéd a hulló leveleknek Eredj, ha tudsz (részlet)	Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
Reményik Sándor	Tavasz a házsongárdi temetőben Március	
Áprily Lajos		
Metszet a „Fényes szellők		

	<p>nemzedékének” irodalmából</p> <p>Nagy László</p> <p>Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói</p> <p>Pilinszky János</p> <p>Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból</p> <p>Illyés Gyula</p> <p>Színház- és drámatörténet</p>	<p>Ki viszi át a Szerelmet Adjon az Isten</p> <p>Halak a hálóban Apokrif Négysoros</p> <p>Puszták népe (részlet)</p> <p>Örkény István: Tóték</p> <p>Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)</p>	<p>A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése</p> <p>A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése</p>	
<p>V. A XX. századi történelem az irodalomban</p>	<p>Trianon</p> <p>Világháborúk</p>	<p>Juhász Gyula: Trianon Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső) Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)</p> <p>Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...</p>	<p>A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése</p> <p>Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása</p>	<p>8</p>

	Holokauszt	Szép Ernő: Emberszag (részlet)	Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása	
	Kommunista diktatúra	Tadeusz Borowski: Kővilág		
	1956	George Orwell: 1984 (részletek)		
		Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából		
		Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd		
VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból	A tanulókkal közösen választott szerző műve			5

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK – 12. évfolyam

Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

Tanítási-tanulási stratégiák

A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazására törekszünk. Fontos számunkra, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 1-2. évében (9-10. évfolyam) alkalmazott tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció.

Cél az összetett gondolkodás kialakítása tanári segítséggel.

A képzés 3-4. (11-12. évfolyam) évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Fontosnak tartjuk a hagyományos mellett a digitális technikák bekapcsolását a tananyag-feldolgozásba. Célunk az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Javasolt a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Továbbra is javasolt: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszerek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolásának megvalósítására törekszünk.

Fontos szerepet kap iskolánkban az osztálytermen kívüli tanulás (színház- és múzeumlátogatás, könyvtárlátogatás, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatás, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolása.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszereink: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak,

szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyagfeldolgozás jellemző.

Kövesdi Szilvia
szaktanár
magyar nyelv és irodalom

Vác, 2020. 06.30.